

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 564625 23 Rev
Sarajevo, 18.01.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Jasminke Kubat kao predsjednice vijeća, Mirsade Čaušević-Dučić i Sanje Jaramaz-Dedić kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Unicredit Bank d.d. Mostar, Ulica Kardinala Stepinca bb – Poslovnica Sarajevo, Ulica Zelenih beretki broj 24, Sarajevo, protiv tužene N.S. iz S., ..., koju zastupa punomoćnik Zijad Šušić advokat iz Sarajeva, radi isplate duga, vrijednost spora 393.036,12 KM, odlučujući o reviziji tužene protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 564625 19 Gž od 21.09.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj 18.01.2024. godine donio je:

P R E S U D U

Revizija se usvaja, obje nižestepene presude preinačavaju, na način da se tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti odbija.

Tužitelj je dužan tuženoj na ime naknade troškova parničnog postupka isplatiti iznos od 6.802,38 KM u roku od 15 dana koji počinje teći prvog dana nakon dostave prepisa presude tužitelju.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 564625 19 P od 13.09.2019. godine, tužena je obavezana da tužitelju isplati iznos od 393.036,12 KM sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 02.03.2016. godine pa do isplate, uz naknadu troškova postupka u iznosu od 12.000,00 KM, a sve u roku od 30 dana.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 564625 19 Gž od 21.09.2023. godine žalba tužene je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tužene za naknadu troškova žalbenog postupka.

Protiv drugostepene presude tužena je blagovremeno izjavila reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka učinjene u postupku pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, drugostepena presuda preinači odbijanjem tužbenog zahtjeva u cijelosti, uz naknadu troškova parničnog postupka, uvećane za sastav revizije u iznosu od 1.442,61 KM.

Tužitelj je podnio odgovor na reviziju, u kojem je predložio da se revizija odbije.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP) ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

¹ „Službene novine F BiH“ broj: 53/03,93/05 i 19/06, 98/15

Revizija je osnovana.

Neprihvatljiv je prigovor revidenta da su počinjene povrede odredaba parničnog postupka i da drugostepeni sud nije ocijenio sve žalbene navode jer pobijana presuda sadrži razloge o svim odlučnim činjenicama sa aspekta predmeta spora, jasna je i razumljiva i utemeljena na sadržaju zapisnika i dokaza u spisu predmeta, tako da ne sadrži nedostatke zbog kojih se ne bi mogla ispitati, pa nema povrede odredbe člana 191. stav 4. ZPP na koju revident neosnovano ukazuje.

Drugostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude ocijenio sve žalbene navode, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP-a, a ocjena pravnih učinaka utvrđenog činjeničnog stanja, ne predstavlja primjenu odredbe člana 8. ZPP već primjenu materijalnog prava, pa na osnovu svega izloženog ovaj sud zaključuje da nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 8. ZPP.

Međutim pravilno se revizijom tužene ističe da je materijalno pravo u ovom slučaju pogrešno primijenjeno.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu mjeničnog duga u iznosu od 393.036,12 KM sa zakonskim zateznim kamatama počev od 02.03.2016. godine, po osnovu protestirane mjenice serijskog broja ... , koju je tužena izdala tužitelju sa ovlaštenjem za popunu.

Iz činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, a prihvaćenog od strane drugostepenog suda, proizilazi da je tužitelj 26.02.2016. godine kao tražilac izvršenja, podnio prijedlog za dozvolu izvršenja na osnovu vjerodostojne isprave - protestirane mjenice serijskog broj ... na novčani iznos od 393.036,12 KM, da je sud po podnesenom prijedlogu od 26.02.2016. godine donio rješenje o izvršenju dana 23.05.2016. godine, na koje je tužena izjavila prigovor, da je prvostepeni sud rješenjem od 30.08.2018. godine usvojio prigovor, da se prijedlog za izvršenje od 26.02.2016. godine smatrao tužbom, da je tužitelj prijedlog za izvršenje uredio kao tužbu ,da je tužena za obezbjeđenje plaćanja po osnovu Ugovora o kratkoročnom kreditu na revolving osnovi broj ... od 17.10.2008. godine, izdala bjanko mjenicu serijskog broja ..., kao i mjenično ovlaštenje od 17.10.2008. godine za popunu bjanko mjenice, da je tužitelj mjenicu serijskog broja ..., koja je predmet spora, dana 04.09.2015. godine protestirao kod Općinskog suda u Sarajevu na iznos od 393.036,12 KM, da je pozvao tuženu da isplati navedeni iznos tužitelju, da tužena nije isplatila navedeni dug.

Prema činjeničnom i pravnom zaključku nižestepenih sudova, tužena je izdala vlastitu trasiranu mjenicu, koja je predmet spora sa mjeničnim ovlaštenjem, pa potpisivanjem trasirane mjenice, koju je tužitelj popunio na iznos od 393.036,12 KM, sa rokom dospijeca 04.09.2015. godine, kao avalista odgovara onako kako odgovara i onaj za kojeg je jamčila zbog čega je dužna tužitelju, kao imaocu mjenične isprave isplatiti navedeni iznos. Nižestepeni sudovi su utvrdili da je prigovor zastarjelosti mjenično-pravnog zahtjeva neosnovan, uz obrazloženje da od 04.09.2015. godine, kao dana dospijeca, pa do 26.02.2016. godine, kada je podnesen prijedlog za izvršenje (tužba), nije protekao rok za zastarjelost mjenično-pravnog zahtjeva imaoca mjenice protiv trasanta iz članu 80. stav 1. Zakona o mjenici. Nižestepeni sudovi su utvrdili da nije osnovan prigovor tužene da nije pravilno popunjena mjenice jer su smatrali da je tužena mjeničnim ovlaštenjem od 17.10.2008. godine, ovlastila tužitelja da koristi mjenicu, te da u tu svrhu može upisati iznos u visini dugovanog iznosa, uvećan za troškove i kamate, pa

su primjenom odredbe člana 35. stav 1., člana 39., člana 80. stav 1., člana 106. i člana 109. stav 1. Zakon o mjenici², udovoljili tužbenom zahtjevu.

Tužena u reviziji navodi da su nižestepeni sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo prilikom odlučivanja o prigovoru zastarjelosti potraživanja i da mjenica nije popunjena u skladu sa datom mjeničnom izjavom.

Odredbom člana 18. stav 2. Zakona o mjenici propisano je da ako je mjenica, koja je u vrijeme izdavanja bila nepopunjena, naknadno ispunjena protivno sporazumu, povreda ovog sporazuma ne može se prigovoriti imaoocu mjenice, osim ako je stekao zlonamjerno ili ako je pri sticanju mjenice postupio sa velikom nepažnjom.

U smislu ove zakonske odredbe treba razlikovati da li se mjenica nalazi u rukama prvog povjerioca ili je prešla u treće ruke. Dok je mjenica u rukama prvoga, mjenični će dužnik moći s uspjehom prigovoriti protuugovorno ispunjenje. U konkretnom slučaju tužitelj je prvi povjerilac iz osnovnog posla, kojem je izdana mjenica (prvi imatelj), pa je tužena kao trasant, ovlaštena prigovoriti protuugovorno ispunjenje.

Naime, tužena u ovoj parnici je isticala prigovor da bjanko mjenice koje je izdala kao sredstvo osiguranja, nije ispunjena u skladu sa ugovorom o kreditu kao osnovnim poslom, na čije se obaveze osiguranje i odnosi.

U konkretnom slučaju tužitelj je u skladu sa mjeničnim ovlaštenjem, kao imalac mjenice i povjerilac iz osnovnog posla, trebao popuniti mjenicu u skladu sa uslovima i rokovima otplate kredita, jer tako proizlazi iz sadržaja mjeničnog ovlaštenja tužene, čija se ovlaštenja izričito vežu za Ugovor o kratkoročnom kreditu na revolving osnovi broj ... od 17.10.2008.godine. Tužena je u mjeničnom ovlaštenju navela da uručuje mjeničnom vjerovniku-tužitelju jedan komad bjanko mjenice za pokriće i osiguranje plaćanja obaveza iz Ugovora o kratkoročnom kreditu na revolving osnovi broj ... od 17.10.2008. godine, u iznosu od 250.000,00 KM, uvećano za pripadajuću kamatu i ostale troškove iz ugovora, koji je sklopljen između SA DUNDEE GROUP d.o.o. Sarajevo i tužitelja. Tužena je kao mjenični dužnik, ovlastila tužitelja da u uručene bjanko mjenice može upisati iznos svoje dospjele nenaplaćene novčane tražbine na dan popunjavanja mjenice, datum dospijeca, kao i sve druge nedostajuće sastojke mjenice, te ih podnijeti na naplatu popunjavanjem naloga za naplatu kojim će teretiti njegov račun u visini mjeničnog iznosa, a u korist računa tužitelja, s tim da u tekst mjenice može unijeti sljedeće odredbe „bez troškova protesta“ i „ne po naredbi“. Posebno je ovlastila tužitelja da za isplatu mjenica kod ovlaštenih organizacija platnog prometa, kod kojih se vode i njegovi računi, može popuniti nalog za isplatu na teret njegova računa u korist svog računa, te da kao mjenični dužnik ovlašćuje neopozivo da iste izvrše isplatu mjenice sa svih njegovih računa. Tužitelj je kao imalac mjenice i povjerilac iz osnovnog posla, trebao popuniti mjenicu u skladu sa sadržajem mjenične izjave tužene, a na koji način nije postupio jer nije ispunio mjenicu označivši u njoj iznos mjenične obveze i dan dospijeca u skladu sa uslovima iz ugovora o kreditu.

Nižestepeni sudovi nisu pravilno cijenili istaknut prigovor tužene da mjenica nije popunjena u skladu sa mjeničnim ovlaštenjem i u skladu sa osnovnim poslom jer nisu cijenili da je tužena dala ovlaštenje da se bjanko mjenica ispuni na iznos dospelog potraživanja u skladu sa uslovima iz osnovnog posla (ugovora o kreditu) kao i da je tužitelj bio ovlašten da dan dospelosti iznosa kredita ispuni u skladu sa uslovima iz osnovnog posla. U suprotnom

² “Službene novine F BiH” broj: 32/00 i 28/03

određivanje roka dospelosti po volji mjeničnog povjerioca, bilo bi povrijeđeno načelo savjesnosti i poštenja iz člana 12. ZOO-a³, kojim je propisano da u zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa učesnici su dužni da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja.

Zbog pogrešnog pravnog zaključka da je mjenica popunjena u skladu sa mjeničnim ovlaštenjem, isto je imalo za posljedicu da je sud pogrešno cijenio i istaknuti prigovor zastarjelosti potraživanja.

Prema odredbi člana 80. Zakona o mjenici F BiH (1) Svi mjeničnopravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine, računajući od dospelosti. (2) Mjeničnopravni zahtjevi imaoca mjenice protiv indosanta i protiv trasanta zastarijevaju za godinu dana, računajući od dana pravodobno podignutog protesta, a ako se u mjenici nalazi odredba "bez troškova" onda od dospelosti. (3) Mjeničnopravni zahtjevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarijevaju za šest mjeseci, računajući od dana kad je indosant mjenicu iskupio ili od dana kad je protiv njega kod suda postupljeno.

S tim u vezi je odlučno s kojim danom počinje teći zastarni rok od jedne godine za potraživanje imatelja mjenice prema trasantu u slučaju kada je mjenica predata mjeničnom vjerovniku kao bjanko mjenica, u kojoj nije bio označen datum dospelosti, polazeći od toga da bjanko mjenica postaje vrijednosni papir - mjenica, tek ako i kada se ispuni u skladu sa zakonom i ovlaštenjima iz ugovora.

Kako je nesporno da je ugovor o kreditu raskinut sa danom 04.10.2010.godine, protest učinjen sa danom 04.09.2015.godine, to znači da je u vrijeme podnošenja tužbe sudu dana 26.02.2016. godine, protekao zastarni rok iz člana 80. stav 2. Zakona o mjenici od jedne godine, u kojem zastarijevaju mjenično-pravni zahtjevi tužitelja kao imaoca predmetnih mjenica, protiv tužene, kao trasanta, jer rok zastare potraživanja od jedne godine u slučaju imaoca bjanko vlastite mjenice u kojoj izdavalac nije označio datum dospelosti, počinje teći na dan dospelosti potraživanja iz osnovnog posla, a to je u konkretnom slučaju 04.10.2010.godine, kada je raskinut ugovor, neovisno što je kao datum dspijećā navedeno da je to dan 04.09.2015.godine i što je mjenica protestirana sa danom 04.09.2015.godine.

Kako je dug dospio na naplatu sa danom raskida ugovora o kreditu dana 04.10.2010.godine, a prijedlog za dozvolu izvršenja podnijet dana 26.02.2016.godine, protekao je i trogodišnji zastarni rok iz člana 80. stav 1. Zakona o mjenici, kojim je predviđeno da svi mjenično pravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine, tako da je osnovan prigovor zastarjelosti.

Zastarni rok u kojem zastarijevaju mjenično pravni zahtjevi daje pravnu sigurnost mjenično pravnim dužnicima da se od njih neće moći naplatiti neki mjenično pravni zahtjev nakon proteka određenog zastarnog roka od dospelosti mjenično pravnog zahtjeva, odnosno pravodobno podignutog protesta i da će se moći uspješno protiviti takvim zahtjevima isticanjem prigovora zastare mjenično pravnog zahtjeva.

Imajući u vidu navedeno, ovaj sud je ocijenio da je ostvaren revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava, pa je na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP odlučio da reviziju usvoji i nižestepene presude preinači, tako da odbije tužbeni zahtjev u cijelosti kao neosnovan.

³ Sl. list SFRJ“ broj: 29/78,39/85,45/89,57/89, „Sl. list RBiH“ broj: 2/92,13/93, 13/94, „Sl. novine F BiH“ broj: 29/03 i 42/11.

Prema odredbi iz člana 397. stav 2. ZPP, kada sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek, odlučit će o troškovima cijelog postupka.

Troškovi postupka odnose se na sastav odgovora na prigovor na rješenje o izvršenju od 04.04.2018.godine u iznosu od 875,00 KM, sastav odgovora na tužbu od 24.04.2019. godine u iznosu od 924,00 KM, zastupanja na pripremnom ročištu od 11.06.2019. godine u iznosu od 916,00 KM, zastupanja na ročište za glavnu raspravu od 03.07.2019. godine u iznosu od 926,00 KM, naknade na ime PDV 17% u iznosu od 618,97 KM, sastav žalbe sa PDV 17% u iznosu od 1.099,80 KM i sastav revizije sa PDV 17 % u iznosu od 1.442, 61 KM, što predstavlja dosuđeni iznos od 6.802,38 KM. Visina parničnih troškova utvrđena je primjenom Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata⁴- član 12., član 13. tačka 1. alineja a., b., c., tačka 3. alineja a. i član 31. stav 4, te primjenom člana 1. Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o advokaturi Federacije Bosne i Hercegovine⁵, a u skladu s članom 179. stav 2. ZPP-a rok za ispunjenje činidbe.

Predsjednica vijeća
Jasminka Kubat, s.r.

⁴ “Službene novine F BiH“, broj: 22/04

⁵ “Službene novine F BiH“, broj: 18/05